νις, κατά τι μόνον πολιώτερον αὐτὸν σήμερον ἀνεῦρον, διακρινόμενον δὲ πάντοτε διὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν ἔκτοτε φιλοπονίας καὶ τοῦ διαπύρου ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ Πανεπιστημίου ζήλου, οὐχ ἧττον ἢ πρὸς τοὺς κυρίους Γ. Δαμιανὸν καὶ Ἰωάννην Ἰατρίδην, τοὺς ἀληθεῖς τούτους στύλους τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἡμῶν οἰκοδομήματος, ὡς καὶ πρὸς τὸν ἀξιότιμον καὶ δραστήριαν ἡμῶν λογιστὴν κ. Ἰωάννην Νικολαΐδην, διὰ τὴν ἀνελλιπῆ καὶ σύντονον ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων αὐτῶν· ἰδίως δὲ ὀφείλω νὰ μὴ παρασιωπήσω τὸ ὄνομα τοῦ ἀξιοτίμου κ. Λυσάνδρου Καυταντζόγλου, τοῦ ἐκ φιλοτίμου καὶ πατριωτικοῦ ὅλως αἰσθήματος ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν παρέχοντος τὰς ἀφιλοκερδεῖς καὶ πεφωτισμένας αὐτοῦ ἐπιστημονικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὡς ἀρχιτέκτονος αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἀντὶ πάσης ἀμοιβῆς ὀφείλομεν τὴν πάνδημον τοὐλάχιστον ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ἡμετέρου καθιδρύματος.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου συνελθόντες εἰς γενικὴν συνέλευσιν οἱ κύριοι καθηγηταὶ, τακτικοὶ, ἔκτακτοι, καὶ ἐπίτιμοι, ἐξελέξαντο δι' ἀπολύτου μὲν πλειονοψηφίας τρεῖς ὑποψηφίους εἰς τὸ πρυτανικὸν ἀξίωμα, τοὺς κυρίους Π. Καλλιγᾶν, Π. Παπαρρηγόπουλον, καὶ Π. Ῥομπότην, ἡ δὲ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ηὐαρεστήθη νὰ ἐγκρίνῃ ὡς πρύτανιν τοῦ ἀρχομένου ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους τὸν κ. Π. Καλλιγᾶν. Μετὰ τὸν διορισμὸν τοῦ πρυτάνεως, συνελθοῦσαι αἱ σχολαὶ κατ' ἰδίαν, ἐξελέξαντο ἀνὰ δύο ὑποψηφίους εἰς τὴν κοσμητείαν, ἐξ ὧν διωρίσθησαν διὰ Β. διατάγματος, ὁ κ. Π. Ῥομπότης, κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς σχολῆς, ὁ κ. Ἐμμανουὴλ Κόκκινος, τῆς Νομικῆς, ὁ κ. Μιλτιάδης Βενιζέλος, τῆς Ἰατρικῆς, καὶ ὁ κ. Βασίλειος Δάκων, τῆς Φιλοσοφικῆς. Πρὸς ἀπαρτισμὸν δὲ τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου ἐξελέχθησαν ὑπὸ τοῦ συνόλου τῶν καθηγητῶν τέσσαρα αὐτῆς μέλη, οἱ Κύριοι Φίλιππος Ἰωάννου, Γ. Μακρᾶς, Γ. Μπουσάκης καὶ Ἡρακλῆς Μητσόπουλος, ἐξ αὐτῶν δὲ καὶ τῶν τεσσάρων Κοσμητόρων μετὰ τοῦ Πρυτάνεως καὶ τοῦ Ἀντιπρυτάνεως ἀποτελεῖται ἤδη κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἡ Ἀκαδημαϊκὴ Σύγκλητος.

Πρὶν καταβῶ ἀπὸ τῆς ἕδρας ταύτης παραδίδων ἤδη καὶ κατὰ τύπον ἐν τῇ ἀκαδημαϊκῇ ταύτῃ ἡμῶν πανηγύρει πρὸς τὸν ἀξιότιμον, πολυμαθῆ καὶ δραστήριον διάδοχόν μου τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, δι' ἧς εἶχον πέρυσι περιβληθῆ τῇ συγκαταβατικῇ ψήφῳ τῶν ἀξιοτίμων συναδέλφων καὶ τῇ ὑψηλῇ θελήσει τοῦ Σεπτοῦ ἡμῶν Ἄνακτος, ὀφείλω τελευταῖον νὰ ἐκφράσω τὴν ἰδιαιτάτην εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὰ διατελέσαντα μέλη τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου διὰ τὴν πρόφρονα καὶ ὅλως ἀδελφικὴν συνδρομὴν ἣν μοὶ παρέσχον κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν δυσχερῶν καθηκόντων μου, νὰ εὐχηθῶ δὲ ὅπως ὁ ἀξιότιμος διάδοχός μου συμπληρώσῃ ὅ,τι ἡ ἐνιαύσιος διάρκεια τῆς διοικήσεώς μου ἀφῆκεν ἀτελὲς, ἀναπληρώσῃ δὲ τὰς ἐμὰς ἐλλείψεις πρὸς τελειοποίησιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς ὀχυρᾶς ταύτης ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ἀκροπόλεως τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἥτις, διαφωτίζουσα διὰ τοῦ ἀπ' αὐτῆς ἀπαυγάζοντος ἀσβέστου τῆς παιδείας πυρσοῦ ἅπασαν τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν, προώρισται ν' ἀσφαλίσῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ πατρικὴν Βασιλείαν τοῦ Σεπτοῦ ἡμῶν Βασιλέως Γεωργίου τὴν ἐν τῇ Ἀνατολῇ διανοητικὴν καὶ ἐκπολιτιστικὴν ὑπεροχὴν, ἣν οὐδὲν ἄλλο τῶν ἑῴων ἐθνῶν θέλει ποτὲ δυνηθῆ νὰ τῇ διαφιλονεικήσῃ, καὶ καθ' ἧς οὔτε στρατοὶ, οὔτε στόλοι, οὔτε θωρηκτὰ ποτὲ κατισχύσουσι.

ΤΟ ΑΠΤΑΙΣΤΟΝ ΤΟΥ ΠΑΠΑ.

Τῷ Κ. Συντάκτῃ τῆς Πανδώρας.

Οἱ πλεῖστοι τῶν καθ' ἡμᾶς δημοσιογράφων, ἀναφέροντες τὸ ἀμφισβητούμενον δόγμα τῶν περὶ τὸν Πάπαν περὶ τοῦ ἀπταίστου αὐτοῦ, ὀνομάζουσιν αὐτὸ ἡμαρτημένως *ἀναμάρτητον*.

Ἀλλ' ἂς μὴ μεμφώμεθα δωρεὰν τοὺς παπιστάς· ἔχουσιν ἄλλα οὐκ ὀλίγα τὰ μεμπτέα, οὐδέποτε δὲ ὁ Πάπας εἶχε τὴν ἀξίωσιν ἀναμαρτήτου, ἐξ ἐναντίας δὲ, ἐν ᾧ κηρύττεται ἄπταιστος, αὐτὸς ἑαυτὸν ἀποκαλεῖ ἐν μετριοφροσύνῃ un povero peccatore. Ἴσως οἱ γράφοντες *ἀναμάρτητον* ἐννοοῦσι τὴν λέξιν κατὰ τὴν ἀρχαιοτέραν αὐτῆς χρῆσιν· ἀλλ' ἡμεῖς οἱ νεώτεροι ὄχι μόναν δὲν ἐννοοῦμεν αὐτὴν οὕτως, ἀλλὰ καὶ τὴν μεταχειριζόμεθα πάντοτε κατὰ τὴν θρησκευτικὴν αὐτῆς ἐκδοχὴν, ὡς εὑρίσκεται ἐν τῇ ἁγ. Γραφῇ. Ἀγνοῶ ἂν λατινιστὶ λέγεται ὁ Πάπας infallibiles, ὡς εὑρίσκω τὴν λέξιν εἰς ἓν σκουριασμένον λατινοϊταλικὸν λεξικὸν, καὶ ὡς λέγεται ἰταλιστὶ infallibile καὶ γαλλιστὶ infaillible. Ἡ λατινικὴ λέξις, ἴσως ὡς ἀδόκιμος, δὲν εὑρίσκεται εἰς τὰ κοινὰ λεξικὰ, ὡς οὐδὲ εἰς τὴν βουλγάταν, εἰς ἣν οὐδὲ ἡ λέξις impeccabilis. Ἡμεῖς δὲ δυνάμεθα, ἐκφέροντες τὴν ἰδέαν ταύτην, ἀντὶ τοῦ *ἀλάνθαστος ἢ ἀλάθητος ἢ ἀσφαλὴς* νὰ προτιμήσωμεν ἐπιτυχῶς τὸ *ἄπταιστος* ὡς ἀκριβέστερον. Τὸ πρῶτον, γραφόμενον ὑπὸ πολλῶν εἰς τὴν τετριμμένην γλῶσσαν, θὰ ἦτο χωνευτότερον ἂν ἐσυγχωρεῖτο ἀπὸ τοὺς καλαμαράδες μας, οἵτινες ἐτόλμησαν νὰ μεταχειρισθῶσι τόσους καὶ τόσους ἄλλους κακοζήλους τύπους (ὁ δὲ Θ. Ῥάκος κάλλιον ἔγραψε κατὰ τὸ 1815, ἂν δὲν ἐλησμόνησα, τὸ δημωδέστερον τῆς λαλουμένης «*ἀλάθευτα ἀξιώματα*»· διότι λέγομεν λαθεύω καὶ ὄχι λανθάνομαι)· τὸ δὲ δεύτερον δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ ἀπήντησα παρὰ εἰς ἓν ἐπιμύθιον τοῦ Πλανούδου, «τὸ θεῖον ἀπαραλόγιστον καὶ *ἀλάθητον*» = ἀπλάνητον, μὴ ἀπατώμενον. Τὸ δὲ ἄλλως προκριτώτερον *ἀσφα-*

λῆς, αὐξάνον τὴν σύγχισιν πρὸς τὸ *ἀκίνδυνος*, θὰ ἐκινδύνευε νὰ ὑποτάξῃ τὸν Πάπαν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας, σήμερον μάλιστα ὅτε δι' ὀλίγου μισθώματος ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀσφαλίζεται καὶ ἐπέκεινα τοῦ εἰκοσιπενταετοῦς ὁρίου τῆς παπικῆς ζωῆς.

Περὶ τῶν γραμματικευμάτων τούτων ἠθέλησα νὰ καταφύγω εἰς τὴν πολυμάθειαν τινὸς τῶν σοφάδων μας, εἰς τῶν ὁποίων τὸ ἰσνάφι ἀτυχῶς δὲν ἀνήκω, ὡς ἀνίκανος· ἀλλ' ἀντὶ ἁπλῆς ἑρμηνείας ἀπήντησα σωρείαν δεινότητος, ἀκατάληπτον εἰς τὴν παχυλήν μου ἀμάθειαν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς λέξεως ἡ τῆς λεξιθηρίας, ἅλις.

Ἔχω δὲ ὑπ' ὄψιν γαλλικὸν σύγγραμμα ὑπὲρ τῶν Παπῶν, ἐν ᾧ γίνεται ῥητὴ διαστολὴ μεταξὺ τῆς impeccabilité καὶ τῆς infaillibilité, τὰς ὁποίας οὐδέποτε συγχέει ἡ Παπικὴ ἐκκλησία, καὶ οὐδεὶς οὐδέποτε παπιστὴς διατείνεται ὅτι οἱ Πάπαι ἔχουσι τὸ ἀναμάρτητον· μόνον δὲ τὸ ἄπταιστον ἰδιοποιοῦνται.

Ἄπταιστον δὲ θεωρεῖ ἑαυτὸν ὁ Πάπας ἀποφαινόμενος περὶ τῆς ἀκριβείας τοῦ δόγματος καὶ τῆς καθαρότητος τῆς ἠθικῆς. Τοῦτο εἴδομεν κηρυττόμενον καὶ εἰς τὰς τελευταίας ἐφημερίδας ἐπὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς soi-disant οἰκουμενικῆς συνόδου. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ ζητήματα ἀπταίστως καὶ ἀσφαλῶς λύει, ὡς τὸ περὶ τὸν φιλόσοφον Γαλιλαῖον, τὸν καταναγκασθέντα ἐπὶ Οὐρβανοῦ τοῦ Η' (1633) νὰ ὁμολογήσῃ γονυπετὴς τὸ ἀκίνητον τῆς γῆς (eppur si muove!) ἔτι δὲ πρότερον τὸ κατὰ τὸν ΙΣ' αἰῶνα, ὅτε πολλὰ τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης χαϊδάνια, λεγόμενα ἐπιστήμονες, ἠμφισβήτουν περὶ τῆς ἀνθρωπότητος τῶν ἀγρίων κατοίκων τῆς ἀνακαλυφθείσης Ἀμερικῆς, τῆς καὶ μέχρι σήμερον καταχρηστικῶς λεγομένης Ἰνδικῆς, περὶ ὧν ἐκδοὺς χρυσόβουλλον ἀπεφήνατο ἐν τῇ ἀπταίστῳ αὐτοῦ ἐμπνεύσει Παῦλος ὁ Γ', ὅτι εἶναι ἀληθινοὶ ἄνθρωποι. « Indos ipsos utpote vero homines existere decerminus et declaramus.» Καὶ ἔκτοτε ἔπαυσαν οἱ ταλαίπωροι αὐτόχθονες τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ τὸ νὰ ἦναι κτήνη, καὶ ἔγειναν ἄνθρωποι. Καὶ τοῦτο ὁ Πάπας ἔπραξεν ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ, κατὰ μίμησιν αὐτοῦ ἐν τῇ δημιουργίᾳ, «Καὶ εἶπεν ὁ Πάπας, γενηθήτωσαν ἄνθρωποι, καὶ ἐγένοντο ἄνθρωποι».

Ἀνάλογόν τινα ἀπορίας λύσιν ἔδωκαν κατὰ καιροὺς καὶ ἄλλοι τινὲς, ἐν οἷς ὁ Νασδρατὶν-χότζας, ἀποδείξας ὅτι ὡς πᾶν πτηνὸν οὕτω καὶ ἡ ἐψημένη χῆνα δύναται νὰ πετάξῃ ἀπὸ τὸν φοῦρνον· ἔτι δὲ ὁ Γερονῖκος, ὅτε ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀγροίκων συντοπιτῶν του τῶν μηδέποτε ἰδόντων πλοῖον, τί θηρίον εἶναι τὸ ἐκβρασθὲν εἰς τὴν ἀκτὴν σύντριμμα σκάφους σωζομένης μόνον τῆς τρόπιδος μετὰ τῶν δρυόχων, ἀπεκρίθη μετὰ σοβαρὰν καὶ ἀξίαν δόκτωρος σκέψιν «Κάτι ἦταν, κᾶτι τῶφαγε, κ' ἀπόμειναν τὰ παγίδια του». Οὕτω λύονται τὰ ζητήματα *ἀπταίστως* διὰ τοῦ λόγου καὶ *ὄχι* διὰ τοῦ ξίφους, ὡς ὁ Ἀλέξανδρος ἔλυσε τὸν γόρδιον δεσμὸν ἐπειπὼν, τί μὲ τὸ χέρι, τί μὲ τὸ μαχαῖρι.

Πρὸς μείζονα δὲ ἀπόδειξιν ὅτι ὁ Πάπας δὲν ἔχει τὴν ἀξίωσιν τοῦ ἀναμαρτήτου ἀλλὰ μόνον τοῦ ἀπταίστου, σᾶς πέμπω πρὸς ἀνάγνωσιν, ἢ καὶ δημοσίευσιν, ἀντίγραφον ὁλοκλήρου τμήματος ἐκ τοῦ 6ου τόμου τῆς ἐν ἔτει 1658 ἐν Παρισίοις ἐκδοθείσης «*Τάργας* τῆς πίστεως τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας εἰς τὴν διαφένδευσιν τῆς ὀρθοδοξίας».

Τὸ βιβλίον τοῦτο συνεγράφη μὲν ὑπό τινος Ἰησουίτου λατινιστὶ ἐν διαλόγοις μαθητοῦ καὶ διδασκάλου, μετεφράσθη δὲ ὑπὸ ἑτέρου Ἰησουίτου ἰταλίζοντος εἰς τὴν μακαρονικὴν νεοελληνικήν, τὴν ἐν χρήσει παρὰ πολλοῖς τῶν ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς προπαγάνδας ἱεραποστόλων. Σκοπὸς δὲ τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ παγίδευσις τῶν ἁπλουστέρων ἀνατολικῶν δι' ἐντέχνων ἐπιχειρημάτων ἀναδεικνυόντων τὰ προτερήματα τοῦ παπισμοῦ. Καὶ ἂν εὑρεθῇ ὅτι ἡ δημοσίευσις καὶ ἄλλων μερῶν τοῦ βιβλίου εὐχαριστεῖ τὴν περιέργειαν τῶν ἀναγνωστῶν, προθύμως σᾶς παρέχω συνέχειαν τῆς ἀντιγραφῆς.

Τελευτῶν δὲ, κ. συντάκτα, δὲν ἐπιχειρῶ νὰ δικαιολογήσω τὴν περὶ τὴν φράσιν ἀνωμαλίαν μου, περὶ ἧς ἄλλοτε ἱκανὰ ἔγραψα. Δὲν δικαιολογῶ οὐδὲ τὴν σχολαστικότητος ὄζουσαν μακρηγορίαν μου. «ἡ πολιὴ δὲ λάλον», εἶπε Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς, ὅστις ἔζησεν εἰς καιροὺς εὐτυχεῖς, ὑψωθεὶς καὶ εἰς τὸ ἀνώτατον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα, καὶ εἰς τὸν χορὸν τῶν ἁγίων δικαιότατα καταταχθείς, ἐνῷ σήμερον ἂν ἔζη, οὔτε ὡς λαϊκὸς ἤθελεν ἔχει ψῆφον εἰς τὰς ἐκλογὰς, οὔτε ὡς ἱερωμένος ἤθελεν ἀξιωθῆ τοῦ ἐλαχίστου βαθμοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ἤθελε καταδιωχθῆ ὡς βλάσφημος καὶ ἀσεβὴς ὑβριστὴς, τολμήσας νὰ ἀναβιβάσῃ ἐπὶ τῆς θεατρικῆς σκηνῆς τὸν Σωτῆρα ὡς τινα ὑποκριτὴν μετὰ τῆς Θεοτόκου καὶ ἄλλων ἁγίων προσώπων.

(*Ἕπεται τὸ ἐκ τῆς Τάργας ἀπόσπασμα*).

Ι. Π. ΓΚΙΝΑΚΑΣ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΑΜΑΘΕΙΑ ΚΑΠΡΙΚΩΝ. Ἡ δεκάτη ἑκατονταετηρὶς ὑπῆρξεν ἐποχὴ βαθυτάτης ἀμαθείας καὶ αἰσχίστης δεισιδαιμονίας. Πολλοὶ τῶν κατεχόντων ὑψίστας θέσεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοσοῦτον ἦσαν ἀμαθεῖς, ὥστε καὶ αὐτὸ τὸ ἀναγινώσκειν ἠγνόουν· ἄλλοι δὲ ἐπαγγελλόμενοι ὅτι ἦσαν λόγιοι ἄνδρες καὶ πολιτικοὶ, ἐφαίνοντο εἰς διαφόρους περιστάσεις ἀμαθέστατοι. Ἐν Ἱσπανίᾳ τοιαύτη ἦν σπάνις βιβλίων, ὥστε ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντίτυπον τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἁγίου Ἱερωνύμου καὶ ἄλλων βιβλίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, ἐχρησίμευον εἰς πολλὰ μοναστήρια, μεταβιβαζόμενα ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο· ἐν δὲ τῷ περιφήμῳ μοναστηρίῳ τῆς Ἰόντης οὐδὲν ἄλλο βιβλίον ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἐννάτην ἑκατονταετηρίδα, εἰμὴ μόνον εἷς λόγος τοῦ Χρυσοστόμου. Γερμάδιος ὁ Ἱσπανὸς, ἐπίσκοπος ἀποθανὼν τὸ 753, ἐκληροδότησεν ἑξήκοντα τόμους βιβλίων εἰς διάφορα μοναστήρια, ῥητῶς διατάξας ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ, ὅτι οὐδεὶς τῶν μοναχῶν ἐπιτρέπεται μετακομίζειν τὰ βιβλία ταῦτα εἰς ἄλλο μέ-